

Tribuna

David Bueno i Torrens. Professor i investigador de genètica i divulgador de la ciència

Gestionar la incertesa

Fa uns dies, un col·lega de la Catalunya Nord em va comentar, mentre descansàvem de remenar flascons al laboratori i fèiem un cafè, que a França s'ha posat de moda el terme *racialisme*. Els racialistes, que no vol dir racistes, creuen que la ideologia no prové de processos reflexius, sinó bàsicament de la "sang", entesa com la pertinença inevitable a un grup ètnic. Dit d'una altra manera, els cognoms, l'origen familiar, són ideològicament rellevants. El terme *racialisme* va ser encunyat a mitjan segle XIX, i ha rebut tractament teòric per part d'alguns sociòlegs, politòlegs i filòsofs, com els francesos Pierre-André Taguieff i Tzvetan Todorov.

MENTRE M'HO EXPLICAVA vaig recordar dos fets recents. Un, la sorpresa que ha causat en cercles constitucionalistes que Gabriel Rufián defensi tesis independentistes, i que amb la seva activitat les faci créixer. Com si l'etiqueta "fill d'andalusos" no li permetés pensar per si mateix i decidir lliurement el futur polític. L'altre, en clau molt més familiar, una conversa que vaig sentir per Nadal entre adolescents en què un preguntava a un altre, que duia una bandera

espanyola com a polsera, per què se sentia espanyol. La resposta va ser racialista: "D'espanyol, se'n neix", com si existís un determinisme sobre els sentiments basat en el naixement –en la "sang".

CERTAMENT, MALGRAT QUE SOVINT ho disfressem de racionalitat, pel que fa al funcionament del cervell la major part de les decisions que prenem se sustenten en xarxes neurals encarregades de la gestió emocional, més que en les racionals, com han demostrat multitud d'experiments en què s'ha monitoritzat l'activitat cerebral en el

moment precís de prendre una decisió. La identificació cultural i nacional té també un fort component emocional i de cultura compartida, però en cap cas és racialista en el sentit estricte de la paraula. Per què tenim tendència a identificar-nos ideològicament segons el nostre origen –com en el cas de l'adolescent que esmento–, o a no voler entendre les decisions dels altres quan aparentment entren en conflicte amb el seu origen –com en el cas de Rufián?

LA REFLEXIÓ, QUE ÉS LA MILLOR eina per prendre decisions encertades, genera incertesa, perquè en reflexionar hom explora diversos camins possibles sense saber, *a priori*, quin serà millor. En canvi, les emocions, que pel que fa l'activitat neural són patrons de resposta preconscients, no generen incertesa, precisament perquè pel fet de ser preconscients no són reflexives. El racialisme seria, així, una manera de gestionar la incertesa sense haver-la d'afrontar directament, assumint de forma irreflexiva que la ideologia té un origen superior a nosaltres com a individus i que, per tant, no s'ha de qüestionar. La qual cosa, per cert, afavoreix el totalitarisme.

“El racialisme seria una manera de gestionar la incertesa sense haver-la d'afrontar directament